

Brusel 15. března 2018
(OR. en)

7181/18

ASIM 23
ELARG 11
NT 1
FIN 230

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generálního tajemníka Evropské komise
Datum přijetí:	14. března 2018
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2018) 91 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Druhá výroční zpráva o nástroji pro uprchlíky v Turecku

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2018) 91 final.

Příloha: COM(2018) 91 final

V Bruselu dne 14.3.2018
COM(2018) 91 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Druhá výroční zpráva o nástroji pro uprchlíky v Turecku

Obsah

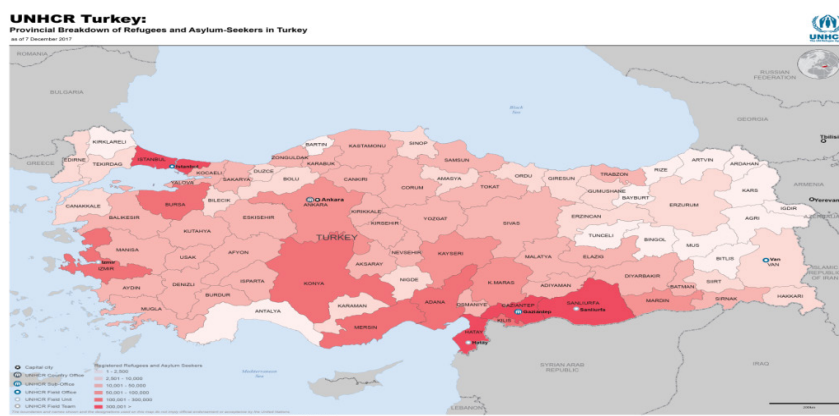
1. Úvod	3
1.1 Turecko a uprchlická krize	3
1.2 Reakce EU na krizi a zřízení nástroje.....	3
2. Fungování nástroje	5
3. Finanční kapacita, trvání a povaha financování	6
4. Provádění nástroje	6
4.1 Humanitární pomoc	7
4.2 Nehumanitární pomoc	9
5. Sledování, hodnocení a audit	12
5.1 Sledování a hodnocení.....	12
5.2 Audit	12
6. Komunikační a propagační činnost.....	12
7. Závěry a další kroky.....	13

1. Úvod

Podle čl. 8 odst. 1 rozhodnutí Komise ze dne 24. listopadu 2015¹ o koordinaci činností Unie a členských států prostřednictvím koordinačního mechanismu (dále jen „rozhodnutí“) Komise pravidelně informuje Evropský parlament a Radu o provádění nástroje pro uprchlíky v Turecku (dále jen „nástroj“). V čl. 8 odst. 2 uvedeného rozhodnutí se stanoví, že Komise předá každý rok Evropskému parlamentu a Radě zprávu o provádění nástroje. První výroční zpráva o nástroji byla zveřejněna v březnu 2017. Popisovala fungování nástroje, první opatření při jeho provádění, systém sledování a hodnocení, jakož i související komunikační činnosti.

1.1 Turecko a uprchlická krize

Vzhledem ke své zeměpisné poloze je Turecko hlavní zemí přijetí a tranzitu pro uprchlíky a migranty. Kvůli jejich nebývalému přílivu převážně v důsledku konfliktů v Sýrii a Iráku poskytuje tato země útočiště více než 3,8 milionu uprchlíků a migrantů, což je největší počet na světě. Mezi nimi je 3,5 milionu registrovaných syrských uprchlíků², z nichž necelých 7 % pobývá ve 21 táborech zřízených tureckou vládou, a více než 300 000 registrovaných uprchlíků a žadatelů o azyl převážně z Iráku, Afghánistánu, Íránu a Somálska³. Rozdělení uprchlíků a žadatelů o azyl podle oblastí je uvedeno na mapce na straně 3⁴. Tento příliv má významný dopad na hostitelské komunity. Turecko stále vykonává chvályhodnou práci při přijímání a podporování velkého počtu uprchlíků a migrantů i jako jejich hostitelská země.

1.2 Reakce EU na krizi a zřízení nástroje

¹ Rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ze dne 24. listopadu 2015 o koordinaci činností Unie a členských států prostřednictvím koordinačního mechanismu – uprchlického nástroje pro Turecko, ve znění rozhodnutí Komise C(2016) 855 ze dne 10. února 2016.

² Ke dni 8. února 2018 bylo registrováno 3 506 532 „Syřanů pod dočasnou ochranou“, zdroj: turecké Generální ředitelství pro řízení migrace: http://www.goc.gov.tr/icerik6/temporary-protection_915_1024_4748_icerik

³ Specifičnost tureckého azylového systému souvisí se skutečností, že tato země podepsala v roce 1967 Newyorský protokol k Ženevské úmluvě z roku 1951 s výhradou. Proto velká většina uprchlíků v Turecku nemůže požádat o plnoprávné postavení uprchlíka, ale pouze o postavení „podmínečného uprchlíka“, které v případě udělení omezuje pobyt v zemi do okamžiku, kdy je osoba s přiznaným postavením uprchlíka „přesídlena do třetí země“.

⁴ Zdroj: Vysoký komisař Organizace spojených národů pro uprchlíky a Generální ředitelství pro řízení migrace, autor: Vysoký komisař Organizace spojených národů pro uprchlíky, údaje ke dni 7. prosince 2017. Použitá označení a prezentace obsahu této mapy v žádném případě nevyjadřují jakýkoliv názor EU, pokud jde o právní postavení jakékoliv země, území, města či oblasti nebo jejich orgánů ani pokud jde o vymezení jejich hranic.

V roce 2015 se Evropská unie a její členské státy rozhodly prohloubit svůj politický a finanční závazek podporovat Turecko v jeho úsilí při poskytování útočiště uprchlíkům. V rámci prohlášení EU a Turecka ze dne 29. listopadu 2015 a 18. března 2016⁵ se Evropská unie a Turecko dohodly na komplexní spolupráci založené na sdílené odpovědnosti, vzájemných závazcích a jejich plnění. Na setkání hlav států nebo vlád s Tureckem dne 29. listopadu 2015 byl zahájen společný akční plán EU a Turecka⁶, který má Turecku pomoci řešit důsledky syrského konfliktu.

V reakci na výzvu členských států EU o podstatné navýšení finančních prostředků na podporu uprchlíků v Turecku zřídila Komise rozhodnutím ze dne 24. listopadu 2015 nástroj pro uprchlíky v Turecku⁷. Pomocí tohoto nástroje je koordinováno uvolňování zdrojů, které vyčleňuje rozpočet EU i členské státy formou nad rámecových příspěvků. Tyto příspěvky členských států jsou zaneseny do rozpočtu EU jakožto vnější účelově vázané příjmy a na období 2016–2017 dosahují celkem 3 miliard EUR⁸.

Tento příspěvek doplňuje a významně zvyšuje stávající financování v rámci vnitrostátních programů regionálního svěřenského fondu EU zřízeného v reakci na krizi v Sýrii⁹ (svěřenský fond EU), nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru, evropského nástroje pro demokracii a lidská práva a nástroje předvstupní pomoci, což umožnilo sladit práci v záležitostech týkajících se uprchlíků s klíčovými partnery.

Pro zajištění účinného řešení migrační výzvy společnými silami EU a Turecka bylo v roce 2017 klíčové provádění prohlášení EU a Turecka z 18. března 2016 (dále též jen „prohlášení“). Toto prohlášení i nadále přináší konkrétní výsledky při omezování protiprávního a nebezpečného přechodu hranic a při zachraňování životů v Egejském moři. V roce 2017 přišlo do EU východní středomořskou trasou celkem 41 720 migrantů, v porovnání se 182 227 v roce 2016. Významně se snížily ztráty na životech na moři, kdy v roce 2017 zahynulo na moři 62 osob, v porovnání se 434 osobami v roce 2016.

Přesídlování z Turecka do EU probíhá zrychleným tempem; od 4. dubna 2016 do 14. února 2018 bylo z Turecka přesídleno do Evropy 12 170 syrských uprchlíků¹⁰. S ohledem na to, že členské státy v prosinci 2017 schválily standardní operační postupy, by měl být zahájen dobrovolný program přijímání osob z humanitárních důvodů. Všechny prvky a podmínky požadované pro zahájení tohoto programu, jak jsou stanoveny v prohlášení EU a Turecka, jsou nyní splněny. Díky tomu bude moci přesídlování dále pokračovat, přičemž se bude jednat o bezpečnou a legální alternativu k nelegální migraci do EU.

Úplné a udržitelné provádění prohlášení vyžaduje trvalé úsilí a politické odhodlání ze všech stran.

⁵ [http://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/international-summit/2015/11/29/;](http://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/international-summit/2015/11/29/)
<http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/>

⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5860_fr.htm

⁷ Rozhodnutí Komise C(2016) 60/03 ze dne 10. února 2016 o nástroji pro uprchlíky v Turecku, kterým se mění rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ze dne 24. listopadu 2015.

⁸ Od roku 2011 EU a členské státy uvolnily společně téměř 10,4 miliardy EUR v reakci na syřskou krizi, z toho 4,8 miliardy EUR z rozpočtu EU.

⁹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/syria/madad_en

¹⁰ Zdroj: Útvar na podporu strukturální reformy.

2. Fungování nástroje

Nástroj je koordinačním mechanismem, který umožňuje rychle, účinně a účelně mobilizovat pomoc EU pro uprchlíky v Turecku. Nástroj zajišťuje optimální využití stávajících finančních nástrojů EU v rámci humanitární či nehumanitární pomoci a jeho cílem je zabezpečit, aby byly potřeby uprchlíků a hostitelských komunit řešeny komplexně a koordinovaně¹¹.

Řídící výbor nástroje poskytuje strategické pokyny ohledně obecných priorit, typu podporovaných opatření, přidělených částek a finančních nástrojů, jež je třeba mobilizovat, a případně také ohledně podmínek provádění závazků podle společného akčního plánu EU a Turecka ze strany Turecka¹². Během druhého roku provádění nástroje se konala čtyři zasedání řídicího výboru, a to ve dnech 12. ledna, 31. března, 28. června a 8. listopadu 2017. Komise svolala deváté zasedání řídicího výboru na 9. března 2018 a příští zasedání je plánováno na jaro 2018.

Provádění nástroje se řídí hlavními zásadami, jimiž jsou rychlost, účinnost a účelnost za současného zajištění řádného finančního řízení. Důležitá je také udržitelnost intervencí nástroje a sdílená odpovědnost s tureckými orgány. Stanovení prioritních oblastí pomoci v rámci nástroje vychází z komplexního a nezávislého posouzení potřeb¹³ se zvláštním zaměřením na zranitelné skupiny.

Nástroj koordinuje financování z těchto nástrojů financování vnější činnosti: nařízení Rady (ES) č. 1257/96 o humanitární pomoci¹⁴, evropský nástroj sousedství¹⁵, nástroj pro rozvojovou spolupráci¹⁶, nástroj předvstupní pomoci¹⁷ a nástroj přispívající ke stabilitě a míru¹⁸. Opatření, jež mají být financována z rozpočtu Unie, se provádějí v souladu s finančními pravidly a předpisy EU, mezi něž patří jak přímé, tak nepřímé řízení, a zahrnují regionální svěrenský fond EU zřízený v reakci na krizi v Sýrii. Rozdělení projektů v rámci nástroje podle jednotlivých nástrojů EU¹⁹ je následující:

¹¹ Rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ze dne 24. listopadu 2015, článek 2 – Cíle nástroje.

¹² Viz čl. 5 odst. 1 rozhodnutí Komise C(2015) 9500, ve znění rozhodnutí Komise C(2016) 855.

¹³ http://avrupa.info.tr/fileadmin/Content/2016_April/160804_NA_report_FINAL_VERSION.pdf

¹⁴ Úř. věst. L 163, 2.7.1996, s. 1.

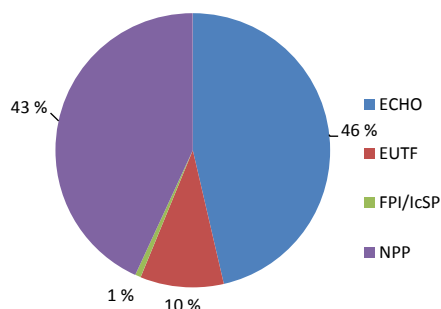
¹⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 232/2014, kterým se zřizuje evropský nástroj sousedství, Úř. věst. L 77, 15.3.2014, s. 27.

¹⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 233/2014, kterým se zřizuje finanční nástroj pro rozvojovou spolupráci na období 2014–2020, Úř. věst. L 77, 15.3.2014, s. 44.

¹⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 231/2014, kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci (NPP II), Úř. věst. L 77, 15.3.2014, s. 11.

¹⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 230/2014, kterým se zřizuje nástroj přispívající ke stabilitě a míru, Úř. věst. L 77, 15.3.2014, s. 1.

¹⁹ Příspěvky z evropského nástroje sousedství byly převedeny a využity v rámci nástroje předvstupní pomoci a příspěvky z nástroje pro rozvojovou spolupráci byly převedeny a využity v rámci svěrenského fondu EU.

Provádění pomoci je podmíněno tím, že Turecko beze zbytku splní své závazky stanovené ve společném akčním plánu EU a Turecka a v prohlášeních EU a Turecka ze dne 29. listopadu 2015 a 18. března 2016.

3. Finanční kapacita, trvání a povaha financování

Nástroj koordinuje celkový rozpočet ve výši 3 miliard EUR na období 2016–2017. Sestává z 1 miliardy EUR z rozpočtu EU a ze 2 miliard EUR financovaných členskými státy²⁰. Členské státy přispívají přímo do souhrnného rozpočtu EU ve formě vnějších účelově vázaných příjmů podle čl. 21 odst. 2 písm. b) finančního nařízení, které jsou přiřazeny do rozpočtových položek nástroje předvstupní pomoci a humanitární pomoci. Z 1 miliardy EUR z rozpočtu EU bylo 250 milionů EUR uvolněno v roce 2016 a 750 milionů EUR v roce 2017.

V roce 2016 zaplatily členské státy do nástroje 677 milionů EUR a v roce 2017 847 milionů, z čehož bylo na konci roku 2017 vyplaceno 1 332 milionů EUR, neboli zhruba 87 %²¹. V letech 2018 a 2019 budou platby členských států činit 396 milionů EUR a 80 milionů EUR.

Na konci roku 2016 byla na základě jednání čtvrtého řídicího výboru a Výboru stálých zástupců vlád členských států při EU lhůta pro konečné platby do nástroje z technických důvodů prodloužena z konce roku 2019 do konce roku 2021, aby bylo možné podepsat některé dlouhodobé smlouvy stanovené ve zvláštním opatření přijatém v červenci 2016. Toto prodloužení nebude mít negativní dopad na provádění dotčených činností ani na načasování plateb členských států nebo Komise do nástroje.

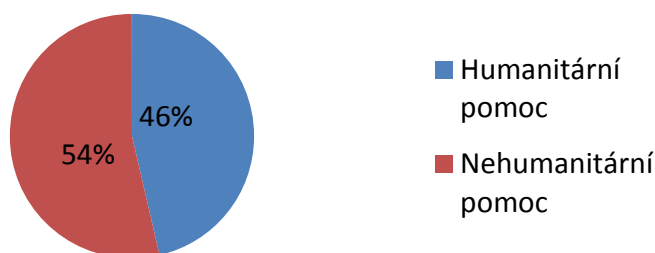
Tempo plateb příspěvků členských států do nástroje uspokojivě odpovídá tempu vyplacení těchto příspěvků z nástroje.

4. Provádění nástroje

Nástroj se provádí jakožto humanitární i nehumanitární pomoc, přičemž na jednotlivé složky je přiděleno zhruba 1,4 miliardy a 1,6 miliardy EUR:

²⁰ Celkové rozdělení příspěvků členských států je k dispozici na adrese <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/02/03/refugee-facility-for-turkey/>.

²¹ Vzhledem k tomu, že se jedná o vnější účelově vázané příjmy, jsou příspěvky, které nejsou v příslušném roce provedeny, automaticky přesunuty do roku následujícího, probíhá-li stále opatření, na něž jsou přiděleny.

Humanitární pomoc je určena nejzranitelnějším uprchlíkům a jiným dotčeným osobám, a to formou poskytování předvídatelné a důstojné podpory zaměřené na základní potřeby a ochranu. Řeší také nedostatky při poskytování služeb prostřednictvím specializovaných agentur a partnerů v oblasti zdravotnictví a vzdělávání v mimořádných situacích.

Nehumanitární pomoc je určena na obživu, socioekonomické, zdravotní a vzdělávací perspektivy uprchlíků z dlouhodobého hlediska. Zaměřuje se rovněž na zranitelné skupiny, např. na ochranu žen a dívek proti sexuálnímu násilí a násilí páchanému na základě pohlaví a na lepší přístup ke zdravotní péči v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví.

Zvláštní pozornost je věnována uprchlíkům a žadatelům o azyl z jiných oblastí než ze Sýrie. Intervence v rámci nástroje vždy usilují o zahrnutí místních komunit, které uprchlíky hostí.

Z operačního hlediska byl celý objem nástroje ve výši 3 miliard EUR rozdělen na 72 projektů²², na něž byly uzavřeny smlouvy²³, do konce roku 2017. Výplaty činily více než 1,85 miliardy EUR²⁴ neboli 62 % z celkového objemu, přičemž zůstatek bude vyplacen v průběhu provádění projektů z tohoto nástroje, nejpozději však do konce roku 2021. Úplné údaje lze získat v on-line tabulce o projektech²⁵.

Pomoc je dostupná v celé zemi, provádění však většinou probíhá mimo tábory, zejména v deseti nejpostiženějších oblastech – Istanbul, Sanliurfa, Hatay, Gaziantep, Mersin, Adana, Bursa, Kilis, Izmir a Kahramanmaras²⁶.

4.1 Humanitární pomoc

Humanitární pomoc EU se řídí Evropským konsensem o humanitární pomoci z roku 2007²⁷, který stanoví, že EU jakožto poskytovatel humanitární pomoci dodržuje humanitární zásady lidskosti, neutrality, nestrannosti a nezávislosti stanovené v Lisabonské smlouvě (článek 214 Smlouvy o fungování Evropské unie) a v nařízení o humanitární pomoci (č. 1257/96)^{28,29}.

²² U jednoho projektu se stále čeká na kontresignaci.

²³ V souladu s finančním nařízením mohou být smlouvy na správním výdaje a technickou podporu, jakož i monitorování, hodnocení a audit uzavírány i po roce 2017.

²⁴ Včetně částek vyplacených regionálním svěřenským fondem EU zřízeným v reakci na krizi v Sýrii, avšak dosud neproplacených z rozpočtu EU.

²⁵ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/migration_en

²⁶ Rozdělení syrských uprchlíků v jednotlivých oblastech je k dispozici na:

http://www.goc.gov.tr/icerik6/temporary-protection_915_1024_4748_icerik

²⁷ Společné prohlášení ze zasedání Rady a zástupců vlád členských států.

²⁸ Nařízení Rady (ES) č. 1257/96 ze dne 20. června 1996 o humanitární pomoci.

²⁹ Humanitární pomoc Evropské komise vychází z ročních plánů provádění humanitární pomoci pro jednotlivé země. Rámec pro spolupráci mezi Komisí a jejími partnery v oblasti humanitární pomoci se zřizuje

Z humanitární části nástroje bylo alokováno 1,389 miliardy EUR, přičemž na všech 45 humanitárních projektů byly uzavřeny smlouvy s 19 partnery, kteří se starají o zajišťování základních potřeb, ochrany, vzdělávání a zdravotní péče. Doposud bylo vyplaceno 1,11 miliardy EUR, které byly použity ve prospěch celkem 1 561 940 uprchlíků³⁰. Plán provádění humanitární pomoci byl zveřejněn v květnu 2017³¹. Níže jsou uvedeny některé hlavní úspěchy humanitární pomoci v rámci nástroje dosažené v roce 2017³².

Nouzová záchranná sociální síť

EU i nadále řeší potřeby uprchlíků s vysokou sociálně ekonomickou zranitelností prostřednictvím nouzové záchranné sociální sítě. Tato síť je humanitárním programem sociální pomoci spočívajícím v jednotné debetní kartě, z níž je poskytována měsíčně hotovost na různé účely bez omezení. K únoru 2018 využilo měsíční hotovostní převody prostřednictvím tohoto programu téměř 1,2 milionu uprchlíků. Kromě toho turecké Generální ředitelství pro řízení migrace ověřilo za podpory nástroje údaje o více než jednom milionu Syřanů žijících v Turecku v rámci dočasné ochrany. Tato činnost pomáhá Turecku, EU a jejím partnerům poskytovat lépe cílenou podporu lidem, kteří potřebují ochranu.

Vzdělávání v nouzových situacích

EU i nadále usnadňuje populacím uprchlíků přístup k formálním vzdělávacím systémům, neboť zmenšuje překážky a poskytuje prostředky pro ohrožené děti, aby mohly chodit do školy. V roce 2017 byl zahájen program podmíněného převodu hotovosti na vzdělávání, což je největší program v historii vzdělávání v nouzových situacích financovaný EU. K únoru 2018 obdržely finanční podporu prostřednictvím programu podmíněného převodu hotovosti na vzdělávání rodiny s více než 266 000 dětí navštěvujících školu. Dále v průměru 6 683 dětí měsíčně využívalo podporu ve formě dopravy do školy a 3 487 dětí z řad uprchlíků absolvovalo neformální vzdělávání. Tyto činnosti zahrnují poskytování kurzů turečtiny nebo arabštiny v rámci neformálního vzdělávání, iniciativy v oblasti domácího vyučování a kluby domácích úkolů. Tyto programy usnadní dětem vstup do stupně formálního vzdělávání odpovídajícího jejich věku.

Zdravotní péče

EU se zaměřuje na odstraňování potenciálních nedostatků při poskytování primární zdravotní péče, jakož i na poskytování služeb, které uprchlíci a další dotčené osoby potřebují konkrétně. V oblastech s největším počtem uprchlíků bylo poskytnuto celkem 311 447 konzultací uprchlíkům v oblasti primární zdravotní péče. Kromě toho od ledna do konce prosince 2017 využilo služby prenatální a postnatální péče 17 913 těhotných žen, 4 912 uprchlíkům byla poskytnuta psychiatrická zdravotní péče a psychosociální podpora a 5 228 uprchlíků využilo pooperační a rehabilitační služby.

prostřednictvím finančních a správních rámcových dohod Komise s mezinárodními organizacemi a rámcových dohod o partnerství s nevládními organizacemi.

³⁰ Včetně uprchlíků, jimž byla poskytnuta pomoc z nouzové záchranné sociální sítě, i z předchozích podobných programů.

³¹ K dispozici na: https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/hip_turkey_2017_ver_2.pdf

³² Uprchlíci mohou dostávat více než jednu službu a celkové údaje nejsou korigovány podle překrývajících se počtů.

4.2 Nehumanitární pomoc

Z nehumanitární části nástroje bylo alokováno 1,611 miliardy EUR, přičemž na všech 27 projektů byly uzavřeny smlouvy³³ a bylo na ně vyplaceno 747 milionů EUR³⁴.

Při plánování programů a uzavírání smluv docházelo k řadě problémů v oblasti komunální infrastruktury, zejména pokud jde o zahrnutí prvků úvěrů a půjček. Vzhledem k nedostatečné propracovanosti tohoto druhu projektů nakonec nemohla být z nástroje poskytnuta na komunální infrastrukturu žádná podpora. Proto bylo v roce 2017 dvakrát pozměněno zvláštní opatření³⁵ přijaté v červenci 2016³⁶. Změny schválené Výborem pro nástroj předvstupní pomoci vycházely ze stejných zásad jako u původního zvláštního opatření.

Dále vzhledem k nižšímu počtu navrácených osob, než bylo očekáváno, bylo zvláštní opatření týkající se návratů přijaté v dubnu 2016³⁷ upraveno tak, aby se zlepšila kapacita tureckého Generálního ředitelství pro řízení migrace v oblasti řízení, přijímání a zajišťování ubytování pro migranty a navrácené osoby, zejména pokud jde o lidské zdroje a infrastrukturu. Rozšířila se oblast působnosti tohoto zvláštního opatření, aby se vztahovalo na všechny migranty vracející se z EU.

Kromě přidělených prostředků řízených přímo prostřednictvím nástroje předvstupní pomoci³⁸ podporuje nehumanitární část nástroje řadu opatření vycházejících zdola nahoru, a to prostřednictvím 15 projektů v celkové hodnotě 293 milionů EUR z regionálního svěřenského fondu EU zřízeného v reakci na krizi v Sýrii.

Rozdělení přidělů podle priorit, kromě humanitární pomoci, je následující:

³³ U jednoho projektu se stále čeká na kontresignaci.

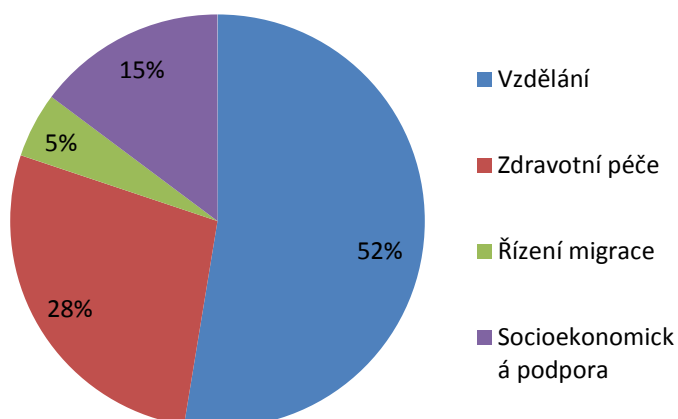
³⁴ Toto číslo zahrnuje rovněž vyplacení týkající se projektů, jež se provádějí v rámci regionálního svěřenského fondu EU zřízeného v reakci na krizi v Sýrii, avšak dosud neúčtované na vrub rozpočtu EU.

³⁵ Ustanovení čl. 2 odst. 1 společného prováděcího nařízení, jímž se řídí nástroj předvstupní pomoci, umožňuje Komisi přijímat v řádně odůvodněných případech zvláštní opatření. Zvláštní opatření se přijímají na základě souhlasného stanoviska Výboru pro nástroj předvstupní pomoci a jsou sdělována Evropskému parlamentu a členským státům.

³⁶ Prováděcí rozhodnutí Komise C(2016) 4999 ze dne 28. července 2016, kterým se přijímá zvláštní opatření v oblasti vzdělávání, zdravotní péče, městské a obecní infrastruktury a socioekonomické podpory pro uprchlíky v Turecku, jež je financováno ze souhrnného rozpočtu Evropské unie na roky 2016 a 2017.

³⁷ Prováděcí rozhodnutí Komise C(2016) 2435 ze dne 19. dubna 2016, kterým se přijímá zvláštní opatření týkající se migrantů navrácených do Turecka, jež je financováno ze souhrnného rozpočtu Evropské unie.

³⁸ V rámci nástroje se finanční prostředky z nástroje předvstupní pomoci spravují v souladu s pravidly pro vnější činnosti obsaženými v hlavě IV části druhé finančního nařízení a jeho prováděcích pravidlech. Podrobnější údaje jsou uvedeny v první výroční zprávě o nástroji.

Protože byla většina smluv podepsána ke konci roku 2017, bylo provádění většiny projektů zahájeno až v roce 2018. Některé projekty však již mají významný dopad v praxi.

Vzdělávání

EU podporuje všechny fáze vzdělávacího systému, od raného dětství až po vyšší vysokoškolské vzdělávání, aby nebyla ztracena jedna generace mladých lidí.

Hlavním pilířem pomoci v rámci nástroje v oblasti vzdělávání je projekt nazvaný „Podpora integrace syrských dětí do tureckého vzdělávacího systému“³⁹, přímý grant ve výši 300 milionů EUR realizovaný s tureckým ministerstvem národního vzdělávání, který má podpořit integraci syrských dětí do tureckého vzdělávacího systému. V rámci tohoto projektu absolvovalo k 31. říjnu 2017 312 151 dětí kurzy tureckého jazyka, který vyučovalo 5 486 učitelů turečtiny zaměstnaných v rámci projektu. Dále bylo zaměstnáno 93 učitelů arabského jazyka a 489 poradců. 10 085 syrských dětí nenavštěvujících školu absolvovalo doučování, aby se usnadnil jejich nástup do školy, a 43 388 studentů dochází na průběžné doučování, přičemž 32 351 využívá školní dopravu. Byla zahájena distribuce psacích potřeb a učebnic pro 500 000 studentů. Cílem je také podporovat ministerstvo a zvýšit jeho prováděcí a řídicí kapacitu.

Projekt „Podpora integrace syrských dětí do tureckého vzdělávacího systému“ doplňují vzdělávací aktivity financované z nástroje – jak z humanitární části nástroje s podmíněným převodem hotovosti na vzdělávání a vzdělávání v nouzových situacích, tak z nehumanitární části nástroje – realizované nevládními organizacemi a agenturami OSN. Zvláštní pozornost je věnována psychosociální podpoře a programům sociální soudržnosti. Například Dětský fond OSN realizoval tyto programy již pro více než 35 000 dětí, dospívajících a mládeže.

Aby uprchlíci měli možnost získat vysokoškolské vzdělání, dostává 332 studentů vysokoškolská stipendia prostřednictvím tří projektů a ve školním roce 2018–2019 je plánováno zvýšení počtu podporovaných žáků.

³⁹ PICTES znamená „Promoting Integration of Syrian Children into Turkish Education systém“ – podpora integrace syrských dětí do tureckého vzdělávacího systému.

Intervence v rámci nástroje v prioritní oblasti vzdělávání mají krátkodobou, střednědobou a dlouhodobou perspektivu. Za podpory banky Kreditanstalt für Wiederaufbau a Světové banky by výstavba a vybavení 125 škol postavených jako trvalé stavby a 50 škol z montovaných dílů měly sloužit 124 000 dětí uprchlíků ročně⁴⁰. Byla zahájena výstavba prvních škol.

Zdravotní péče

Hlavním pilířem pomoci v rámci nástroje v oblasti zdravotní péče je projekt SIHHAT, přímý grant ve výši 300 milionů EUR realizovaný s tureckým ministerstvem a zdravotnictvím, který má zajistit přístup uprchlíků ke službám zdravotní péče. V rámci projektu SIHHAT bylo k 31. prosinci 2017 uvedeno do provozu 12 zdravotních středisek pro migranty, aby se tak zlepšily služby v oblasti primární zdravotní péče. V těchto střediscích a v dalších 86 střediscích, které ministerstvo otevřelo již před zahájením projektu, je zaměstnáno 813 pracovníků. Uprchlíci využili primární zdravotní péči formou 763 963 konzultací a 217 511 dětí z řad syrských uprchlíků bylo kompletně naočkováno⁴¹. Projekt SIHHAT by měl poskytovat rehabilitační služby v oblasti duševního zdraví až pro milion uprchlíků. Zajišťovány budou i služby v oblasti plánování rodiny, prevence přenosných chorob, nábor a odborná příprava zdravotnického personálu a osvětová činnost.

Aby se usnadnil přístup ke zdravotnickým službám ve střednědobém a dlouhodobém měřítku, byla zahájena výstavba dvou nemocnic v Kilis a Hatay s kapacitou 300 a 250 lůžek.

Sociálně-ekonomická podpora

Při integraci uprchlíků do turecké společnosti hraje rozhodující úlohu sociálně-ekonomická podpora, která také podporuje velice potřebnou sociální a ekonomickou soudržnost. Protože hlavní překážkou účinné integrace je jazyková bariéra, je uprchlíkům poskytována v rámci nástroje výuka turečtiny.

Aby se zlepšila zaměstnatelnost a integrace uprchlíků a zranitelných členů hostitelských komunit na trhu práce, poskytnou nové projekty odbornou přípravou pro 15 100 osob a 7 400 osob bude absolvovat kurzy hledání práce a obdrží poradenství. Bude podporováno podnikání formou poradenské podpory včetně poskytování mikrograntů.

Institucionální podpora pro služby zaměstnanosti posiluje kapacitu tureckého úřadu práce v oblasti poskytování poradenství a pomoci při hledání pracovního uplatnění i kapacitu tureckého ministerstva práce a systémů sociální politiky v oblasti monitorování vydávání pracovních povolení a služeb zaměstnanosti.

Komunitní centra financovaná z nástroje poskytují širokou škálu služeb, od vzdělávacích kurzů přes informace a zprostředkovatelské služby až po kulturní akce a vytváření sítí za účelem zvýšení odolnosti a soběstačnosti uprchlíků a hostitelských komunit.

Řízení migrace

Z nástroje byly hrazeny náklady vynaložené na řízení návratů (přeprava, ubytování) 212 Syřanů a 1 076 jiných státních příslušníků a dále na logistické vybavení a práce v zajišťovacím zařízení pro 750 osob. Od srpna 2017 do konce října obdrželo v zajišťovacích zařízeních pomoc hrazenou z nástroje 16 733 migrantů.

⁴⁰ Smlouvy doplňují podobný projekt s bankou Kreditanstalt für Wiederaufbau financovaný v rámci svěřenského fondu EU v hodnotě 70 milionů EUR, který spadá mimo rámec nástroje.

⁴¹ K 31. říjnu 2017.

Nástroj rovněž pomohl zvýšit kapacitu turecké pobřežní stráže, která provádí vyhledávací a záchranné operace. Bylo dodáno šest lodí a 939 pracovníků turecké pobřežní stráže bylo proškoleny v oblasti humanitárních standardů pro řízení námořních hranic.

5. Sledování, hodnocení a audit

5.1 Sledování a hodnocení

V řídicím výboru byl v březnu 2017 přednesen první návrh rámce pro výsledky nástroje, označující začátek monitorování na úrovni nástroje. První cyklus monitorování byl zahájen v květnu 2017 jako pilotní projekt, po němž v roce 2017 následovaly další tři cykly. Současně Komise přijala podpůrné opatření v hodnotě 14,3 milionu EUR na monitorování, hodnocení, audit a propagaci nástroje.

V červnu 2017 a v listopadu 2017 byla zjištění z monitorování přednesena řídicímu výboru. Rámec pro výsledky je revidován podle údajů získaných ze čtyř monitorovacích cyklů, aby řídicímu výboru poskytl komplexní aktuální informace v roce 2018 a dále.

Monitorovací systém nástroje má být technicky podporován on-line monitorovací platformou, která by měla usnadnit shromažďování a analýzu dat⁴² a vizualizaci dosaženého pokroku. Platforma by měla být v plném provozu do poloviny roku 2018.

Současně je uvolněna technická pomoc pro usnadnění integrace různých složek monitorovacího mechanismu a na podporu monitorovacích úkolů na místě, které jsou obsaženy ve smlouvách pod přímým řízením.

V průběhu roku 2018 by měly být všechny složky komplexního monitorovacího systému nástroje plně funkční. Jako další krok bude zahájena práce na hodnocení nástroje.

5.2 Audit

Evropský účetní dvůr oficiálně zahájil audit výkonnosti nástroje dne 17. října 2017. Závěrečná zpráva Evropského účetního dvora má být zveřejněna do konce roku 2018. Audit se zaměřuje na komplementaritu pomoci poskytované v rámci nástroje, na jeho plnění a monitorování a na vzorek humanitárních projektů.

Finanční dohled nad nástrojem zajišťuje Evropský parlament a Rada, neboť nástroj tvoří nedílnou součást souhrnného rozpočtu Evropské unie.

6. Komunikační a propagační činnost

Od samého počátku patří mezi klíčové priority viditelnost a propagace nástroje. Nástroj je hlavním prostředkem, kterým EU sděluje, že i nadále projevuje uprchlíkům a hostitelským komunitám v Turecku silnou podporu.

Spolupráce s tureckými institucemi je velmi dobrá a uskutečnilo se několik úspěšných společných propagačních akcí na vysoké úrovni, například slavnostní zahájení za účasti komisařů EU. O těchto akcích široce informovala mezinárodní i turecká média. Například o zahájení projektu SIHHAT bylo v tureckých médiích napsáno více než 100 článků, které se dostaly k 7,7 milionu čtenářů. V listopadu 2017 byl uspořádán zájezd pro tisk u příležitosti

⁴² S rozdělením podle pohlaví, věku, postižení (pokud je to možné a vhodné) a geografického umístění.

slavnostního otevření montovaných školních budov na jihovýchodě Turecka, o němž média rozsáhle informovala⁴³.

Na začátku roku 2017 vypracovala Komise komunikační strategii. Slouží jako celkový rámec pro komunikaci a prostředky vytvořené doposud v rámci nástroje a jejím cílem je zvýšit viditelnost akcí financovaných z nástroje. Od zahájení realizace této strategie vznikla řada komunikačních materiálů, které ilustrují účel a hlavní aktivity nástroje.

Nástroj má své vlastní webové stránky⁴⁴, které zahrnují interaktivní mapu znázorňující projekty, jež byly doposud realizovány, a podrobnou popisnou tabulku projektů realizovaných v rámci nástroje. Od spuštění v lednu 2017 byly tyto specializované webové stránky⁴⁵ delegace EU zobrazeny zhruba 4 890krát.

Komise vypracovala nejrůznější tištěné i on-line komunikační materiály. Řídícímu výboru byly zasílány aktuální informace a v průběhu roku byly na sociálních médiích publikovány informační karty ilustrující aktivity v rámci nástroje. Partneři a pracovníci EU vytvořili 36 článků na blogu a přibližně 54 videí o různých projektech v rámci nástroje⁴⁶. Bylo natočeno několik filmů na propagaci projektů realizovaných v rámci nástroje, které jsou zaměřeny na zajímavé lidské příběhy. Tyto filmy byly zveřejněny na YouTube a sdíleny na sociálních médiích a na webových stránkách delegace EU v angličtině a turečtině⁴⁷. Připravuje se také několik zajímavých videí ze života lidí, které budou zveřejněny při vhodných příležitostech⁴⁸. Kromě toho Komise vydala 21 tiskových zpráv a delegace EU v Ankaře vydala dalších 19 tiskových zpráv na místní úrovni⁴⁹. V tureckém tisku a v internetových médiích se objevilo přes 350 jednotlivých článků o nástroji.

7. Závěry a další kroky

Provozní rozpočet nástroje pro uprchlíky v Turecku byl v plné míře smluvně zajištěn. Nástroj již poskytuje tolik potřebnou pomoc uprchlíkům a hostitelským komunitám v zemi. Následovat budou tyto kroky:

- Účelné provádění všech projektů v rámci nástroje ve prospěch uprchlíků a hostitelských komunit v souladu se zásadami řádného finančního řízení.
- Úplné zavedení monitorovacího systému nástroje v roce 2018.
- Rozvoj komunikačních činností nástroje.
- Pravidelná zasedání řídicích výborů. Další zasedání je plánováno na jaro 2018.

⁴³ Reportáže o návštěvě přineslo více než 500 sdělovacích prostředků.

⁴⁴ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/migration_en

⁴⁵ <https://www.avrupa.info.tr/en/eu-response-refugee-crisis-turkey-710>

⁴⁶ Například video o nástroji týkající se střediska na ochranu dětí v Ankaře shlédlo více než 300 000 lidí.

⁴⁷ https://www.youtube.com/watch?time_continue=5&v=qRVsqKYeZKE

⁴⁸ Viz například: <https://www.youtube.com/watch?v=57bSP91KqnY>

⁴⁹ Všechny tiskové zprávy o nástroji jsou k dispozici prostřednictvím databáze tiskových zpráv Evropské komise „Rapid“ na: <http://europa.eu/rapid/search.htm>